

Voor Europese politiesamenwerking

Monica den Boer (D66)

Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Lanceerdatum: 17 april 2019

The logo for the Dutch political party D66, consisting of the letters 'D66' in white on a green square background.

D66

Voor de toekomst

Veiligheid in Europa

Veiligheid gaat over de vrijheid die je in Nederland én Europa hebt om te doen en laten wat je wilt, zolang je de veiligheid van anderen niet in gevaar brengt. Iedere burger van de Europese Unie (EU) moet in vrijheid kunnen leven: geen vrijheid, zonder veiligheid. Nederland heeft zich hier samen met andere Europese landen voor ingezet, vanaf de oprichting van de EU. Veiligheid, democratie en bescherming van mensenrechten zijn belangrijke waarden van onze Unie. Die veiligheid is steeds vaker grensoverschrijdend van aard. Onze grensgemeenten en grensregio's - denk bijvoorbeeld aan dorpen en steden in Overijssel, Limburg of Brabant - ervaren dit op dagelijkse basis.

De EU is een veiligheidsunie met afspraken op het gebied van strafrechtelijke samenwerking, rechtsbescherming en privacy, maar ook met organisaties zoals Europol, de Europese Politieacademie, en een aanzet tot een Europees Openbaar Ministerie. D66 is positief over de ontwikkeling van internationale samenwerking op het gebied van veiligheid. Criminaliteit, zoals cyber- en drugscriminaliteit, mensenhandel en terrorisme, houdt zich namelijk niet aan grenzen.

Maar om deze steeds complexere problematiek écht aan te pakken, is meer internationale politie-samenwerking in Europa nodig. Nog té vaak werken Europese lidstaten op eilandjes als het gaat om internationale samenwerking. Individuele lidstaten vinden iedere keer opnieuw het wiel uit.

D66 wil deze problemen aanpakken door de Europese politiesamenwerking verder te verbeteren. Landen moeten beter en sneller met elkaar in contact kunnen treden, en tot gezamenlijk optreden overgaan. Zoals in het geval van ondermijning, waar de havens van Rotterdam en Antwerpen samen optrekken om drugscriminaliteit aanpakken en van elkaar leren.

Door de Europese politiesamenwerking te intensiveren, wil D66 onze Europese waarden van veiligheid, democratie en bescherming van mensenrechten voor Europese burgers garanderen, handhaven en beschermen. D66 roept het kabinet op werk te maken van de volgende voorstellen:

Verbeter de slagkracht van Europese politiesamenwerking

1. Maak operationele politiesamenwerking over de grenzen mogelijk

D66 vindt dat Nederland het initiatief moet nemen om met een groep lidstaten de grensoverschrijdende criminaliteit samen aan te pakken.

Veel criminaliteit in Nederland heeft een grensoverschrijdende dimensie. Mensen hebben grote zorgen over grensoverschrijdende problemen, zoals terrorisme, cybercriminaliteit, georganiseerde misdaad en milieucriminaliteit. Ook overheden staan te trappelen om meer samen te werken, over landsgrenzen heen. Dat is hard nodig, want Europol en de Europese Anti-Fraudedienst OLAF kunnen niet zelfstandig ondervragingen, huiszoeken of arrestaties verrichten.

De vroegere Bondskanselier Kohl pleitte al eens voor een Europese Politiedienst, die een paar operationele bevoegdheden zou krijgen op het grondgebied van lidstaten. Maar toen bleek de tijd nog niet rijp, omdat lidstaten graag het gezag en het beheer over hun eigen politie behouden. Maar internationale criminaliteit is een feit en D66 vindt dat het hoog tijd is om de Europese politiesamenwerking meer slagkracht te geven. Daarom wil D66 focus aanbrengen op snelle en effectieve interventie, en grensoverschrijdende operationele politiesamenwerking verder uitbreiden.

Europol moet als bestaande Europese politiedienst worden geoptimaliseerd. D66 wil dat een kopgroep van gelijkgestemde lidstaten een operationele politie-eenheid opzet.¹ Deze kopgroep van meerdere lidstaten kan dan aan de slag met permanente en intensieve politiesamenwerking. Lidstaten moeten onder voorwaarden kunnen aansluiten bij de kopgroep.

Als lidstaten liever behoefte hebben aan een lichtere variant, dan moet Nederland hen stimuleren om samen een proefprogramma te starten voor samenwerking over de grens, bijvoorbeeld gericht op drugs, mensenhandel of mobiel banditisme.

Criminelen opereren over de grenzen, dus waarom de politie niet? De politie moet niet geïsoleerd opereren, maar als een gezamenlijk netwerk. Zo versterk je de politie-eenheden, en verhoog je de pakkans. Door het bundelen van krachten werden samen met onder andere Oostenrijk en Kroatië overal in Europa uitgebuite Nederlandse Roma-kinderen gevonden die spoorloos waren.² Maar denk ook aan de gezamenlijke opsporing van arbeidsuitbuiting in de transportsector en arbeidsinspecties binnen de EU. En een opsporingsactie naar cybercrime tussen Nederland en acht andere EU-lidstaten leidde tot maar liefst 81 arrestaties binnen de EU en de identificatie van 900 slachtoffers.³ Deze successen laten zien wat operationele politiesamenwerking kan opleveren.

Deze stappen moeten leiden tot een "Europese FBI". Europol moet versterkt worden tot een volwaardige Europese politiedienst met eigen executieve bevoegdheden om grensoverschrijdende criminaliteit aan te pakken. Nu beschikt Europol, maar ook Interpol en de Europese Anti-Fraudedienst OLAF, niet over operationele bevoegdheden. Dit betekent dat deze organisaties niet zelfstandig (dwang) bevoegdheden kunnen uitoefenen, zoals ondervragingen, huiszoeken of arrestaties.

1 Ook wel enhanced cooperation genoemd.

2 <https://nos.nl/artikel/2112690-uitgebuite-roma-kinderen-gered-en-teruggehaald-naar-nederland.html>

3 <https://www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/mediatheek/pdf/92745.pdf>

Europol kan veel sneller en effectiever optreden tegen grensoverschrijdende criminaliteit als ze wel over operationele bevoegdheden beschikt. De uitbreiding met extra bevoegdheden moet wel goed gecontroleerd worden en naadloos aansluiten op de politiediensten van de lidstaten.

2. Benut grensoverschrijdende gemeenschappelijke onderzoeksteams

D66 vindt dat Nederland samen met Europol en Eurojust meer moet investeren in structurele gemeenschappelijke opsporingsteams.

Gelukkig bestaan in Europa gemeenschappelijke opsporingsteams, zogeheten Joint Investigation Teams. Deze teams kunnen onderzoek doen naar strafbare feiten en verdachte personen in andere EU-lidstaten. De teams richten zich vaak op een specifiek onderwerp en zijn tijdelijk van aard. In Nederland kennen we het Joint Investigation Team (JIT) MH17. Dit team, waaraan diverse landen een bijdrage leveren, heeft al veel goed werk verricht. Momenteel worden mede op basis van de uitkomsten van het JIT-onderzoek stappen gezet in de richting van strafrechtelijk onderzoek en aansprakelijkheid.

Helaas wordt de opgedane kennis van deze gemeenschappelijke opsporingsteams nog onvoldoende gedeeld en vastgelegd. D66 vindt dat samen met Europol en Eurojust meer moet worden geïnvesteerd in permanente teams, om ervoor te zorgen dat ze goed worden benut door de politiediensten in de EU. Nu richten Joint Investigation Teams zich op beperkte specifieke prioriteiten, zoals (paspoort)fraude, witwassen, matchfixing en mensenhandel. Door teams permanent te maken kunnen deze prioriteiten worden uitgebreid. Ook moeten de resultaten die door de opsporingsteams worden opgeleverd beter worden vastgelegd en gedeeld tussen de lidstaten onderling.

D66 vindt dat Nederland zich binnen de EU hard moet maken voor de Joint Investigation Teams, zodat kennis en kunde niet verloren gaan en de politiediensten altijd een beroep kunnen doen op deze opsporingsteams, waarin ook Europol, Eurojust en wellicht in de toekomst het Europees Openbaar Ministerie deelnemen. Uiteraard is het van groot belang dat de deelnemende landen heldere afspraken maken over de inrichting van een Joint Investigation Team, het voornaamste doel en de duur ervan, financiële spelregels en het toezicht op de uitgaven.⁴ Europol en Eurojust kunnen er samen voor zorgen dat de kennis die in JIT-onderzoeken wordt opgedaan goed wordt bewaard en zo nodig gedeeld.

⁴ Zie bijvoorbeeld Memorandum of Understanding between the Government of Australia, the Government of the Kingdom of Belgium, the Government of Malaysia, the Government of the Netherlands and the Government of Ukraine regarding Financial Support for Prosecuting the Perpetrators of the Downing of Flight MH17 on 17 July 2014. Brief Minister van Buitenlandse Zaken dd 24 januari 2019.

3. Minister, maak haast met politiesamenwerking in de Benelux!

D66 wil dat de Benelux een gezamenlijk dreigingsbeeld in kaart brengt. Op die manier kunnen we georganiseerde misdaad beter opsporen en ontmantelen.

De versterkte grensoverschrijdende samenwerking past naadloos in de gedachte van de Europese Unie. Wij werken samen op basis van solidariteit, waarbij we waken voor de veiligheid van de Europese inwoners. Dit is hard nodig, omdat de criminaliteit steeds complexer wordt en de terroristische dreiging zich over de grenzen van de lidstaten verplaatst. Politie- en veiligheidsdiensten van de lidstaten moeten goed samenwerken om dit soort dreigingen het hoofd te bieden.

D66 wil dat de politieautoriteiten van de Benelux een gezamenlijk (periodiek) dreigingsbeeld gaan opstellen, ook wel bekend als 'Criminaliteit Beeld Analyse'. In dit gezamenlijk opgestelde dreigingsbeeld worden dreigingen in kaart gebracht op alle terreinen van georganiseerde criminaliteit: van terrorisme tot mensenhandel en drugsmokkel, van seksuele uitbuiting tot illegale wapenhandel. Op basis van dit dreigingsbeeld kunnen gezamenlijke opsporingsprioriteiten worden vastgesteld en operationele interventies worden bepaald, zodat nationale politiediensten mét in plaats van naast elkaar werken en niet achter het net vissen.

Gewelddadige Jihadistische cellen reiken tot in Nederland, met connecties net over de grens. In 2016 werd bijvoorbeeld een man in Rotterdam aangehouden die zeer waarschijnlijk deel uitmaakt van een Frans/Belgische terroristische cel. Verdachten van gewelddadig jihadistisch terrorisme kunnen dus ook in Nederland verblijven en een gevaar voor de samenleving zijn.⁵

De gezamenlijke aanpak moet ervoor zorgen dat criminele netwerken en kwetsbaarheden eerder in beeld komen. Slimmere en effectievere keuzes moeten worden gemaakt als het gaat om de inzet van operationele capaciteit, zodat daadkrachtiger kan worden opgetreden. Vroegtijdige signalering van risico's en dreigingen moet ertoe bijdragen dat aanslagen en criminele activiteiten voorkomen worden en dat illegale goederen en diensten vroegtijdig worden onderschept.

De minister van Justitie & Veiligheid is er trots op dat hij met zijn Belgische ambtsgenoot nieuwe afspraken⁶ heeft gemaakt over de vernieuwing van het Benelux-verdrag 2004, ofwel "Senningen". Dit verdrag heeft als doel om meer en betere informatie-uitwisseling te laten plaatsvinden tussen de diensten onderling, maar ook om wederzijdse operationele bijstand te kunnen verlenen. Het staat mooi op papier, maar het is nu tijd dat deze afspraken worden omgezet in wetgeving. Want alleen dan kan de politie de nieuwe afspraken toepassen in de praktijk. D66 wil dat de minister nog dit voorjaar zijn eerste uitwerkingen naar de Tweede Kamer stuurt.

5 AIVD Jaarverslag 2016.

6 Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake politiesamenwerking, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/politie/documenten/publicaties/2018/07/23/factsheet---verdrag-tussen-het-koninkrijk-der-nederlanden-het-koninkrijk-belgie-en-het-groothertogdom-luxemburg-inzake-politiesamenwerking>.

De landelijke strategie Internationale Politiesamenwerking (IPS), die in het voorjaar van 2019 wordt gepubliceerd naar aanleiding van de motie Den Boer⁷, moet de BeneLux-samenwerking een prominente plek geven. Ook is het belangrijk dat de drie landen gezamenlijk voorbereidingen treffen, zodat de voortzetting van de politie- en justitiesamenwerking met het Verenigd Koninkrijk goed op poten staat. De lopende opsporingsonderzoeken moeten namelijk geen last krijgen van de Brexit.

4. Laat criminelen niet profiteren van de Brexit

Stel de veiligheid van Europese inwoners veilig, ook na de Brexit.

Veiligheid voor alle inwoners in Europa vormt de kern van de oprichting van de Europese Unie na de Tweede Wereldoorlog. De veiligheidsunie is gebaat bij saamhorigheid, onderlinge solidariteit en samenwerking. Niemand wint bij het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Maar als we de goede politiesamenwerking die we nu hebben met het Verenigd Koninkrijk niet voortzetten, kunnen criminelen er wél van profiteren. Zowel de lidstaten van de Europese Unie als het Verenigd Koninkrijk kennen voortvluchtige criminelen op elkaars grondgebied. Door de Brexit wordt de samenwerking vertraagd en voldoet deze niet meer aan dezelfde eisen van samenwerking. Voor D66 is het glashelder dat handhaving van de effectieve politiesamenwerking met het Verenigd Koninkrijk moet worden voortgezet. Zowel Nederlandse inwoners, Britse inwoners en alle andere inwoners van het Europese continent hebben hier een groot belang bij omdat het gaat over de veiligheid in hun land en in hun directe omgeving.

Van oudsher is het Verenigd Koninkrijk als buurland van Nederland een belangrijke partner als het gaat om de uitwisseling van (opsporings)informatie via bijvoorbeeld Europol, maar ook voor het uitleveren van criminelen. Onze havens raken steeds nauwer met elkaar verbonden als het gaat om de opsporing en aanpak van drugs- en mensenhandel. Niets heeft zoveel impact op de inwoners van Nederland en het Verenigd Koninkrijk als hun directe veiligheid.

De minister van Justitie en Veiligheid schrijft⁸ dat in een no deal scenario huidige EU instrumenten voor politie samenwerking en informatie-uitwisseling met het Verenigd Koninkrijk zullen vervallen. Real time data uitwisselen zal niet meer mogelijk zijn en opsporingsonderzoeken zullen meer tijd gaan kosten. Bij aanhoudingen en uitleveringen valt de samenwerking met het Verenigd Koninkrijk terug op oudere verdragen. Daarnaast kan het Verenigd Koninkrijk niet meer deelnemen aan het Schengen Informatie Systeem (SIS) en waarschijnlijk wordt het onmogelijk om deel te blijven nemen aan de EU-agentschappen Europol en Eurojust.

Niet alleen Nederland en de rest van Europa, maar ook het Verenigd Koninkrijk moet ervoor zorgen dat de wetgeving op orde is voordat een Brexit plaatsvindt, om de veiligheid van inwoners van Europa te waarborgen. Politie samenwerking en informatie-uitwisseling moeten kunnen blijven voortbestaan. Ook moet het mogelijk blijven om aanhoudingen en uitleveringen snel en rechtvaardig te blijven uitvoeren. D66 roept de minister van Justitie en Veiligheid op om samen met zijn Europese collega's druk uit te oefenen vanuit de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken, zodat het Verenigd Koninkrijk op tijd haar wetgeving op orde heeft. Om de veiligheid van de inwoners en bedrijven aan beide kanten van het kanaal te garanderen moet het Nederlandse kabinet zich maximaal inspannen voor de handhaving van een hoog veiligheidsniveau.

7 Motie Den Boer c.s., Kamerstuknummer 35000 VI, nr. 62.

8 Brief van 18 januari 2019 aan de Kamer, Kamerstuknummer, 23 987-302

Bescherm de rechtsstatelijkheid van Europese politiesamenwerking

5. Stel een EU-brede Code of Police Ethics⁹ op

Er moet een EU-brede ethische gedragscode komen voor de Europese politiediensten, om discriminatie en corruptie tegen te gaan.

In alle lidstaten blijft de integriteit van de politie een aandachtspunt, of het nu gaat om de informatie-uitwisseling, bejegening van burgers, inkoop en aanbestedingen, proactief rechercheren, of de inzet van dwangbevoegdheden. Van goed opgeleide politiefunctionarissen mag worden verwacht dat ze professioneel, integer en adequaat handelen. Het is van belang dat zij alle inwoners dezelfde mate van bescherming bieden, binnen de regels van de nationale en internationale rechtsorde.

De Raad van Europa heeft in 2001 een Code of Police Ethics opgesteld¹⁰ en deze verspreid onder de politiediensten. Ook de Verenigde Naties (VN) en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) hebben internationale normen voor het handelen door de politie opgesteld. Maar deze internationale normen zijn niet bindend voor de politieorganisaties en hebben vooral betrekking op nationaal politiewerk. D66 vindt dat het blikveld verbreed moet worden naar een EU-brede Code of Police Ethics die bindend is voor alle politiediensten in Europa. Hiermee laat de Europese Unie zien dat het menens is met de waarden die ten grondslag liggen aan al het politie-handelen, of het nu nationaal of grensoverschrijdend is. Voor de politie betekent dit een duidelijke “codificatie” van normen. Voor de inwoners betekent het dat zij de code kunnen gebruiken als zij ervaren dat de politie buiten haar boekje gaat.

De code moet zo snel mogelijk in alle lidstaten gelden. De code moet zich vooral richten op het tegengaan van corruptie en beïnvloeding, integere informatie-uitwisseling, en naleving van (inter)nationale rechtsnormen, zoals het verbod op discriminatie en het respecteren van de menselijke waardigheid. Dit betekent bijvoorbeeld dat een politieman of -vrouw zich nooit mag laten leiden door vooroordelen, politieke overtuigingen of eenzijdige loyaliteit. Ethisch handelen betekent ook dat politiemensen integer en vertrouwelijk omgaan met informatie, dat zij geen geweld gebruiken zonder noodzaak, en hun bevoegdheden niet misbruiken. Elk besluit dat de politie neemt, moet gewogen worden op basis van ethische waarden, binnen de nationale en Europese landsgrenzen.

Mensen die onrecht ervaren, kunnen met de code in de hand aankloppen bij klachteninstanties, zoals bijvoorbeeld de nationale ombudsman. Op deze manier wordt het toezicht op het functioneren van de politie versterkt. Het is noodzakelijk dat binnen de EU good practices worden uitgewisseld tussen de EU-Lidstaten over de manier waarop toezicht en klachtenafhandeling zijn georganiseerd.

In samenwerking met de D66-fractie in het Europees Parlement wordt al een voorstel ingediend om een expert groep in te stellen die de ethische code samenstelt.

⁹ Voor een pleidooi, zie Willy Bruggeman en Monica den Boer, “Ethics and Policing in the Emerging EU Internal Security Architecture”, in Monica den Boer & Emile Kolthoff (eds.), *Ethics and Security*, 2010, pp. 141-164.

¹⁰ Mede onderschreven door EuroCOP, the European Confederation of Police.

6. Wees kritisch op overeenkomsten tussen Europol en derde landen

De samenwerkingsovereenkomsten tussen Europol en derde landen moeten niet worden uitgebreid wanneer mensenrechten niet worden gewaarborgd

Samenwerking tussen de Europese Unie en derde landen is noodzakelijk voor het voorkomen en bestrijden van criminaliteit, omdat criminaliteit óók niet ophoudt bij de buitengrenzen van de EU. Europol heeft diverse overeenkomsten gesloten met internationale organisaties en derde landen voor de verbetering van politiesamenwerking. Er zijn ongeveer 20 operationele overeenkomsten en ongeveer 14 strategische overeenkomsten¹¹. Gezien de Europol Verordening¹², de Algemene Verordening Persoonsgegevens en de Richtlijn Gegevensbescherming Opsporing en Vervolging, horen deze overeenkomsten regelmatig tegen het licht te worden gehouden, en zo nodig op te schorten, indien blijkt dat informatie van of via Europol voor verkeerde doeleinden wordt gebruikt. Voor D66 is het onacceptabel dat de gegevens van Europol misbruikt zouden kunnen worden door onbetrouwbare overheden¹³. We moeten er streng op toezien dat dit wordt voorkomen.

Op dit moment zijn onderhandelingen gaande met acht landen in de Midden-Oosten/Noord-Afrika regio waaronder Egypte, Turkije en andere régimes. De Europese Commissie speelt al een belangrijke rol door te beoordelen of landen buiten de Europese Unie voldoen aan de standaarden van privacybescherming. Maar de Europese Commissie moet ook pal gaan staan voor andere mensenrechten. Het is belangrijk dat Europol de focus houdt op politiesamenwerking tussen de lidstaten van de Europese Unie, omdat daar dezelfde standaarden voor informatie-uitwisseling gelden en afspraken zijn gemaakt over bijvoorbeeld de overlevering van verdachten en de uitwisseling van bewijs. D66 vindt dat Nederland de Europese Commissie scherp moet houden bij het toezicht op de rechtsstatelijkheid van politiesamenwerking in de Unie en met derde landen buiten de Unie.

D66 vraagt voortdurend aandacht voor het behoud en de versterking van de rechtsstaat, zoals in de vorm van het “Grondrechten-APK”. Dit betekent dat ook we voor de bestaande mechanismen om gegevens uit te wisselen de vinger aan de pols moeten houden. Dit kan bijvoorbeeld door invloed uit te oefenen binnen de EP-Commissie Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) en door de adviezen van de Europese Data Protection Supervisor mee te wegen in de beoordeling van nieuwe wetgeving.

11 <https://www.europol.europa.eu/>

12 Europol Verordening, zie art. 25.4, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0794>

13 <https://www.sophieintveld.eu/d66-meps-hesitant-about-europol-mena-data-exchange-agreements-for-fighting-crime-and-terrorism/1825/>

7. Verbeter de internationale informatie-uitwisseling tussen politiediensten

Nederland moet zich sterk maken voor slimme en betrouwbare informatie-uitwisseling. Privacywetgeving is hierbij geen belemmering, maar juist een voorwaarde voor integere internationale politiesamenwerking.

De afgelopen jaren laten een ongekennde ontwikkeling zien van internationale gegevensbestanden, zoals het Schengen Informatie Systeem (SIS) en het Europol Informatie Systeem (EIS), de uitwisseling van passagiersgegevens, het Privacy Shield¹⁴, en e-Evidence. Zo worden hooibergen van gegevens gebouwd, en het zoeken naar de speld wordt er niet direct eenvoudiger op. Regelmatig blijkt achteraf de informatie wel aanwezig geweest te zijn, maar zocht men op de verkeerde plek. Eén van de daders van de aanslag op vliegveld Zaventem stond al op een internationale opsporingslijst¹⁵. Terwijl op basis van het EU-bewijsverkrijgingsbevel bruikbare informatie voor bevriende politiediensten (in dit geval tussen België en Nederland) allang beschikbaar had kunnen zijn. Dit gebeurt helaas nog niet automatisch, ondanks alle nieuw opgerichte mogelijkheden daartoe. Daar komt nog bij dat politiediensten voornamelijk intern en nationaal gericht zijn. Sterker nog, het wederkerigheidsbeginsel staat onder druk omdat een aantal rechtsstaten in de EU de laatste jaren aan het afbrokkelen zijn. Dat betekent dus dat het minder vanzelfsprekend wordt voor politiediensten om gegevens onderling uit te wisselen als niet kan worden gegarandeerd dat deze gegevens niet voor verkeerde doeleinden worden gebruikt. Daarom is ook het peer review mechanisme dat de D66-fractie in het Europees Parlement heeft geïntroduceerd van groot belang.

Als het aan D66 ligt, wordt niet voor elk nieuw vraagstuk een nieuw instrument bedacht, maar gaan we in Europa slimmer kijken naar de instrumenten die we al hebben. Niet méér, maar béter. De gegevenshonger die nu leidt tot een enorme hoeveelheid aan informatie kan zo bovendien worden getemperd. D66 vindt dat Nederland binnen de Europese Unie moet benadrukken dat mogelijkheden voor grensoverschrijdende informatie-uitwisseling veel beter kunnen worden benut en dat er een balans moet zijn tussen de kwantiteit en de kwaliteit van de gegevensuitwisseling. Er zijn al goede voorbeelden van onderlinge directe informatie-uitwisseling tussen lidstaten, vaak in Euregio's of tussen landen die intensief met elkaar samenwerken.

14 Het Privacy Shield is een mechanisme dat gebruikt wordt om het voor Amerikaanse bedrijven mogelijk te maken gegevens van Europese burgers te kunnen verwerken in de VS. Een voorbeeld waarin de EU-VS gegevensuitwisseling wordt gefaciliteerd is het TFTP-akkoord of de Paraplu-overeenkomst voor gegevensuitwisseling ten bate van politie en opsporing, zie <https://www.sophieintveld.eu/privacy-akkoord-met-vs-niet-waterdicht/>.

15 <https://www.counterextremism.com/extremists/khalid-el-bakraoui>; <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/29/brussels-airport-prepares-to-reopen-after-bombs>.

Stimuleer Europees politieonderwijs & deel kennis en kunde

8. Veranker kennis van internationale politiesamenwerking in het politieonderwijs

D66 wil dat politieagenten goed begrip hebben van internationale veiligheid en criminaliteit en hoe ze internationale politiesamenwerking kunnen aanpakken. D66 wil daarom dat deze kennis beter verankerd wordt in het politieonderwijs.

Nederland kent een zeer open infrastructuur en een hoge mobiliteit, waardoor criminaliteit zeer beweeglijk is en zich makkelijk over de binnen- én buitengrenzen verplaatst. Kennis van politie in het buitenland en van internationale samenwerking moet, net als internationale wet- en regelgeving, structureel worden ingebed in het curriculum van de Politieacademie.

D66 vindt dat alle politiestudenten, van academisch tot praktisch opgeleid, binnen- en buitenland als hetzelfde zien. Concreet betekent dit dat de Politie Onderwijsraad (POR) aan de slag moet met het ontwerpen van leermodules die over internationale politiesamenwerking gaan. Deze modules kunnen dan zowel tijdens de bachelor- als de masteropleidingen worden aangeboden. De ontwikkelde vaardigheden, eindcompetenties en examens tijdens de opleiding moeten aansluiten op de praktijk die past bij internationale politiesamenwerking. Denk hierbij aan de inzet van de Nederlandse politie in de grote steden, aan de grenzen, aan de onderhandelingstafels in de Europese Unie en de Verenigde Naties, op consulaten, ambassades, en in politie(trainings)missies wereldwijd. Niet alleen de theorie is hier van belang, maar ook actualiteiten uit de praktijk moeten worden behandeld en besproken. Voor bijvoorbeeld een wijkagent die radicalisering in wijken moet kunnen herkennen, is het belangrijk dat zij inzicht heeft in de internationale ontwikkelingen, zoals de manier waarop IS bezig is geweest met de uitbreiding van hun kalifaat.

Kortom: D66 wil politieagenten zo opleiden en klaarstomen dat ze van alle markten thuis zijn, en optimaal kunnen functioneren in wijk, web en wereld. Daarom vindt D66 internationaal politieonderwijs van het grootste belang en zet stevig in op samenwerking met de Europese Politie Academie (CEPOL) en andere opleidingsinstituten. In het verlengde daarvan vraagt D66 concrete inzet op de verdere professionalisering en vakbekwaamheid van docenten die dit internationaal politieonderwijs verzorgen aan de Politieacademie.

9. Geef ruimte aan politie-innovatie!

D66 wil dat de politie in Nederland in samenwerking met Europese partners meer investeert in innovatie, hoger onderwijs en academische samenwerking

Naast de versterkte academische samenwerking in de militaire- en de grenscontrole-autoriteiten, moeten de politiediensten en politieacademies intensiever samenwerken om opleidingen op te zetten voor onderzoekers en deskundigen. Het politiewerk verandert snel onder de invloed van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. Daarom is het van het grootste belang dat deskundigen binnen de politie een kans krijgen hun vleugels uit te spreiden en samen met professionals over de grens een pool te vormen.

D66 vindt dat Nederland niet langer moet dralen en de Politieacademie samen met het hoger onderwijs in Nederland aan het werk moet zetten om grensoverschrijdende academische samenwerking op poten te zetten. Ook kunnen hogescholen en universiteiten in de EU een programma opzetten voor de zogenaamde “embedded cop”, zodat politiefunctionarissen samen met leden van onderzoeksgroepen verdiepen in complexe politie-vraagstukken. Omgekeerd kunnen, naar voorbeeld van het model van het vroegere Amsterdamse korps, academici worden ingebed bij de politie om academische onderzoeksvaardigheden op de werkvloer te delen. Dergelijke vormen van academisch-professionele kruisbestuiving dragen bij aan een hoogwaardige politieorganisatie, die klaar is voor de toekomst.

Uiteraard moet innovatie wel gebaseerd zijn op degelijk wetenschappelijk onderzoek en bijdragen aan de versterking van de rechtstaat. Op dit moment worden bijvoorbeeld experimenten gedaan met dubieuze leugendetectors.¹⁶ Daarbij wordt kunstmatige intelligentie ingezet om migranten bij de Europese grenzen tegen te houden. D66 is hier zeer kritisch op. Innovatie mag geen excuus zijn voor dubieuze experimenten die zonder evaluatie worden ingevoerd bij de politie. Positieve voorbeelden zijn samenwerkingsvormen tussen verschillende politiediensten in de lidstaten die met behulp van technologie de betrokkenheid van burgers bij het politiewerk vergroten.¹⁷

D66 wil dat het hoger onderwijs en politie-opleidingsinstituten in lidstaten meer gaan samenwerken. Er liggen nu al tal van kansen in het nieuwe onderzoeksprogramma van de EU-Horizon Europe. Daarom roept D66 de ministers van Justitie en Veiligheid en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op om een gezamenlijk actieplan te ontwikkelen dat bovengenoemde punten meeneemt.

¹⁶ EU zet omstreden AI-leugendetecteur in bij grenscontrole (Volkskrant, 1 november 2018) http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2018-005624_EN.html.

¹⁷ site.inspec2t-project.eu

10. Deel kennis en zet een EU-breed Erasmus programma op voor politie

D66 wil dat studenten van Europese politieopleidingen toegang krijgen tot het Erasmusprogramma zodat veel meer politiemensen buitenlandervaring kunnen opdoen.

De Europese Politieacademie CEPOL is gevestigd in Boedapest, Hongarije. Ze organiseert tal van seminars, webinars, conferenties en schrijft publicaties. Ook is er een EU-breed masterprogramma opgezet. Hoewel in 2017 535 uitwisselingen tot stand kwamen,¹⁸ is het CEPOL-uitwisselingsprogramma helaas lang niet toegankelijk voor alle politiemensen en moeten vele aanmeldingen worden geweigerd. D66 wil dat dit programma breder wordt opengesteld en dat ook beginnende studenten van politieopleidingen, zoals op MBO-niveau, toegang krijgen tot dit programma. Zodat zij net als hun medestudenten profiteren van de academische kennis van hun internationale collega's. Dit komt de dagelijkse samenwerking en informatie-uitwisseling tussen politiediensten ten goede. Ook wil D66 dat de duur van de uitwisseling wordt uitgebreid. Een dergelijk EU-breed uitwisselingsprogramma bestond al voor de douane; onder het "Customs 2020"-programma¹⁹ is het mogelijk om werkbezoeken uit te voeren. Daar kunnen good practices uitgehaald worden ter inspiratie. Samen met de D66-fractie dienen we een voorstel in tot uitbreiding van het CEPOL Exchange Programme.

D66 vindt het belangrijk dat na de politieopleiding kennis internationaal wordt gedeeld. Om kennisdeling te stimuleren wordt het tijd voor een digitaal platform waar alle politiediensten in Europa terecht kunnen met hun vragen. In Nederland is ruime ervaring opgedaan met het PolitieKennisNet (PKN), een kennisnetwerk dat alle kennis voor en door de politie deelt. Intussen zijn webapps ontwikkeld die politiemensen op hun smartphone kunnen installeren, zodat alle politiekennis direct beschikbaar is. D66 vindt dat alle politiemensen zonder belemmeringen toegang moeten hebben tot dergelijke gedigitaliseerde kennis en dat ruimte moet bestaan voor een EU-brede uitrol van webapps, aangevuld met een digitaal interactief politie-forum. Docenten die lesgeven aan politiemensen kunnen hier dan van profiteren.

DEN BOER (D66)

18 <https://www.cepola.europa.eu/education-training/our-approach/types-learning/cepola-exchange-programme>.
19 ec.europa.eu